

Mała Waga (z domem kuśnierskim) /*Small Scale (with furriers house)*

Niezachowany budynek wagi miejskiej położony w okolicach kościoła św. Wojciecha. Obiekt służył do ważenia złota, srebra, drogich kamieni, a także wszystkich towarów o ciężarze do jednego cetnara. [1]

* * *

Ważono w nim też wosk, ryż, pieprz, imbir oraz inne przyprawy korzenne, jak i mydło, sadło, smołę, alun czy żywicę (czyli ponderabilia) – surowce używane w codziennym życiu i w różnych dziedzinach rzemiosła. Kupcy, którzy przybywali do miasta ważyli tu swoje towary. Za każdą transakcję płacili miastu. [2]

* * *

W Małej Wadze w Krakowie przechowywano wzorzec łokcia. [3]

łokieć krakowski : XIII w. - 64,66 cm, XIV w. - 62,5 cm, (XII) XV -XVI w. - (l. magdeburski) (2 stopy) - 58,6 cm.

W 1507 następuje zrównanie łokcia krakowskiego i poznańskiego, a od 1565 łokieć krakowski obowiązuje na terenie całego kraju.

* * *

... Ściany wewnętrzne [Małej Wagi] w dolnej części okryte były napisami, których treścią były znaczniejsze wydarzenia w kraju i Krakowie, jako to pożary kleśki powietrza, trzęsienia ziemi z wyrażeniem dat. Napisów tych nikt nie zanotował przy burzeniu gmachu. ... [4]

* * *

Izba szynkowa znajdująca się w budynku Małej Wagi - Skalka - należała do cechu kuśnierzy. [5]

* * *

kuśnierze (*pellifices, pelliones*) [6]

... Kuśnierze byli w dawnej Polsce cechem spełniającym różne zadania. Ich bliskie powiązanie z kupcami wynikało z prowadzenia handlu importowanymi ze Wschodu skórkami futerkowymi, które uszlachetniali, niekiedy farbowali i szyli z nich odzież. Poza tym, wyprawiali skóry futerkowe krajowe i z nich także szyli okrycia i czapki. ... [7]

* * *

... Kuśnierze zajmowali się także wyprawianiem skór kolorowych ze zwierząt hodowlanych oraz łownych. Wiele cennych skór importowano. Cechy kuśnierskie zabraniały wyprawiania skór z marlic (zdechłych zwierząt) oraz kotów. Zdarzało się jednak, że najbardziej używali skórek kocich i psich, szyjąc z nich czapki i podbijając nimi odzież. Najczęściej wyprawiano te skórki sposobem domowym, więc nie odnotowywano ich w oficjalnym spisie wyrobów kuśnierskich. ... [8]

Wizualny wskaźnik niejasności dla *Małej Wagi*.

Stosunkowo prosty schemat, z jedną transformacją możliwą (wątpliwości dotyczą formy obiektu po remoncie z lat 1748-1747).

Potwierdzono obecność relikwów architektonicznych *Małej Wagi*.

[aut. I. Dudek, J.Y. Blaise, 2011]

Przypis 1. cetnar - jednostka masy :

1764 - 64,8 kg (cetnar koronny),

1818 - 40,55 kg (centar).

cf. Leksykon Genealogiczny, [on-line] <<http://www.genealogia.okiem.pl/glossary/glossary.php?definition=miara>>, konsultacja 02 II 2012

Przypis 2. cf. Sudacka A., *Budynek Wagi na Rynku Krakowskim na podstawie źródeł historycznych*, RK t. LXXII, 2006, s. 48

Przypis 3. Łokieć - miara długości obliczana pierwotnie jako odległość od końca średniego palca do pachy. Znany z terenów Polski od XII wieku, choć stosowany z pewnością wcześniej. Stanowił 1/3 sążnia i dzielił się na 2 lub 1,5 stopy.

cf. Leksykon Genealogiczny, *op.cit.*

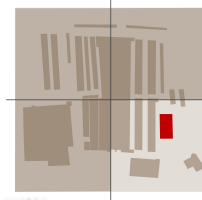
Przypis 4. cf. Grabowski A., *Starym Krakowem*. rkps [za] TOMKOWICZ S., *Ulice i place Krakowa w ciągu dziejów. Ich nazwy i zmiany postaci*, Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, Biblioteka Krakowska, nr 63-64, Kraków 1926, s. 35

Przypis 5. cf. Sudacka A., *Budynek Wagi ... op.cit.*, s. 48

Przypis 6. cf. Chmiel A., *Godła rzemieślnicze i przemysłowe krakowskie od połowy XIV w. Aż do XX w.* Z 8 rycinami w tekście i 121 na tablicach., drukiem Muzeum Przemysłowego im. A. Baranieckiego w Krakowie, 1922, s.10

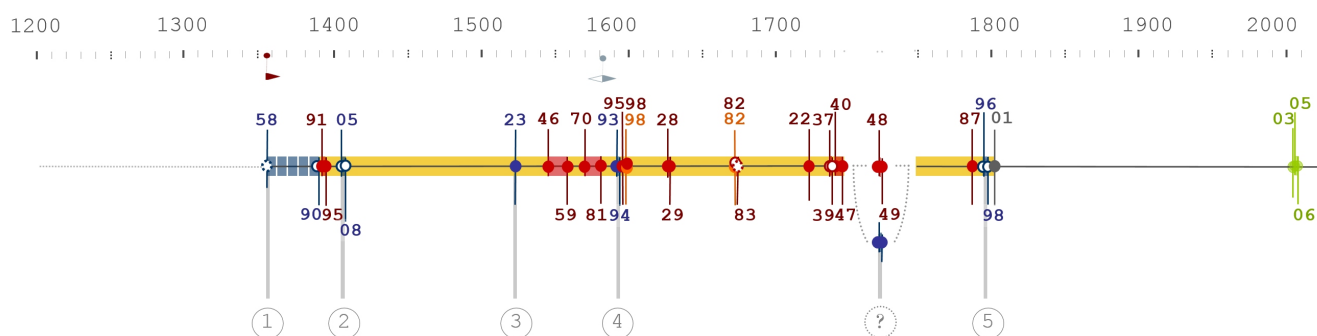
Przypis 7. cf. Turnau I., *Skórnictwo odzieżowe w Polsce XVI-XVIII wieku*, Wrocław 1975, s. 116

Przypis 8. cf. Żurawska-Chaszczewska J., *Słownictwo rzemiosł skórzanich w polszczyźnie historycznej*, praca doktorska, Uniwersytet A. Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Filologii Klasycznej, Poznań 2010, s. 26

Mała Waga (z domem kuśnierskim) / Small Scale (with furriers house)

<i>Waga Woskowa</i>	[Encyklopedia Krakowa, 2000, s.1028] [Rederowa D., 1958, s.90]
<i>Pensa Minor</i>	[Sudacka A., 2006, s.48]
<i>Wagswage</i>	[Tomkowicz S., 1926, s.34]
<i>nova pensa</i>	[Sudacka A., 2006, s.49] [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, s. 31]
<i>saepi fusorium</i>	[Piekosiński F., <i>Stary Kraków</i> , 1901, s.149]
<i>stratea cerea</i>	[Tomkowicz S., 1926, s.34]
<i>stratea sepacea</i>	[Tomkowicz S., 1926, s.34]
	dom kuśnierski
<i>Korszen haus</i>	[Tysza P., 2001, s. 121]
<i>domus pellificum</i>	[Komorowski W., Sudacka A., 2008, s.250] [Tysza P., 2001, s. 121]
<i>smartuz kuśnierski</i>	[Sudacka A., 2006, ss. 52, 53] [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, ss. 38, 39] [Encyklopedia Krakowa, 2000, s.1028]
<i>Kürschnerhaus</i>	[Tomkowicz S., 1926, s.34]
<i>Kusnerhause</i>	[Sudacka A., 2006, ss. 52, 53]

1358 [Komorowski W., Sudacka A., 2008, s.249]
[Frančić M., 1964]
[Follprecht K., *Nieruchomości ...*, 2007, s. 21, przypis 18]

Kazimierz Wielki nadaje miastu prawo posiadania dwóch wag.
[Frančić M., 1964]

1

przed powstawaniem Kramów Bogatych. (i.e. przed 1372-1390)
[Zaitz E., 2007]

II połowa lub schyłek XIV wieku - (E. Zaitz)
[Niemiec D., 2008, s. 88]

za Kazimierza Wielkiego (i.e. 1333-1370)
[Niemiec D., 2008, s. 88]

1390 - Zanotowano pierwsze dochody z wagi. Wcześniejsze księgi rachunkowe nie zachowały się.

Możliwy okres budowy pierwszego budynku Małej Wagi – budynku być może murowanego i podpiwniczonego. Wielki przywilej wymienia już dwie wagi (*duas pensas*), co poświadcza fakt istnienia (lub niedawnego ufundowania) drugiego urządzenia dla towarów lekkich – tj. Małej Wagi.
[Komorowski W., 2006, s.33] za Wyrozumska B., *Dwa wielkie przywileje średniowiecznego Krakowa*, 1997, ss. 14 -15

budynek podpiwniczony
[Buško C., 2006, s.68]

Obiekt murowany - w strefie piwnic mury datowano na I połowę XIV wieku.
[Zaitz E., 2004]

	<p>1390 – Waga przynosi dochody, lecz nieznanne jest jej położenie.</p> <p>1391-1395 – Notowane są niewielkie wydatki na <i>super nova pensa</i>. [Sudacka A., 2006, s.49], [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s. 31], [Tomkowicz S., 1926, s.35]</p>	<p>... Typ domu handlowego składał się z węższego przyziemia i nadwieszonych na kroksztynach wyższych pięter. Były to budynki w konstrukcji szkieletowej, albo wyłącznie albo w części nadziemnej, na przykład dom kuśnierski w Nöerdlingen. ... [Sudacka A., 2006, s.52]</p> <p>restytucje: [Tyszką P., 1390-1410, il.1]</p>
1364	<p>[Komorowski W., Sudacka A., 2008, s.250], [Komorowski W., 2006, s.35], [Sudacka A., 2006, s.48]</p>	<p>Ustalenie zakresu zadań i ceny usług obu wag - <i>pensa Maiori i Minori</i>. [Sudacka A., 2006, s.48], [Komorowski W., 2006, s.35]</p>
1391 1395	<p>1391 - Notowane są wydatki na Małą Wagę (niewielkie sumy). [Tomkowicz S., 1926, s. 35]</p> <p>1391-1395 - Niewielkie wydatki na <i>super nova pensa</i>. [Sudacka A., 2006, s.49], [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s. 31]</p>	<p>Niewielki remont obiektu. [Sudacka A., 2006, s.49]</p> <p>W latach 1392-1395 topnia wosku zostaje przeniesiona poza mury miasta. Mogła znajdować się wcześniej w Rynku (np. przy Małej Wadze ?). [Sudacka A., 2006, s.51]</p>
2	<p>1404 -1408 - przebudowa [Niemiec D., 2008, s.88]</p> <p>1405 - Duża suma wydana na Małą Wagę (<i>super nova pensa</i>). [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, ss. 31-33]</p> <p>1408 - zapłata zegarmistrzowi za regulację urządzeń wagowych, budynek gotowy do użytku [Komorowski W., Sudacka A., 2008, s.250], [Sudacka A., 2006, s.49]</p> <p>1405 ? 1408 ?</p> <p>1408 – Zapłacono dodatek na wino dla zegarmistrza, oznaczający zakończenie prac. ... <i>pro ollis 2 gr. ad honores cum vino datis</i> ... [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s. 33]</p> <p>Budynek powstał około 1405 r. [Follprecht K., <i>Nieruchomości</i> ..., 2007, s. 21, przypis 18]</p> <p>Budynek powstał w II połowie XV wieku. [Buśko C., 2007, s. 231]</p>	<p>Gruntowna przebudowa przy udziale mistrza Wenera. Powstaje budynek dwukondygnacyjny - waga ze składem towarów na parterze, dom kuśnierski na piętrze (nadwieszony na kroksztynach ?), gdzie garbarze handlowali skórami, a kuśnierze futrami, oraz Skalka – izba szynkowa, do której należały również piwnice.</p> <p>Pierwotne piętro mogło być wykonane w technice ryglowej (szachulcowej), a zakup dużej ilości kamieni i cegiel może świadczyć o zmianie materiału. [Sudacka A., 2006, ss. 48, 50]</p> <p>piętro murowane [Niemiec D., 2008, s. 88]</p> <p>Wymiary budynku w planie 26,5 m x 11,7m. [Sudacka A., 2006, ss.45-47]</p> <p>Izba szynkowa mogła się tu znajdować od początku. [Sudacka A., 2006, s.51]</p> <p><i>domus pellificum</i> [Komorowski W., Sudacka A., 2008, s.250]</p> <p>restytucje: [Niewalda W., w <i>Rynek Główny</i>, il.17, s.38], [MHmK, 1450-1478], [Krzysztoforzy nr 28, cz.1, 1450], [Krzysztoforzy nr 28, cz.1, s.123, il.16]</p> <p>obiekty analogiczne: [Reiffenstein C.T., Frankfurt nad Menem, Waga miejska, 1873], [XX., w Nagel W., <i>Das mittelalterliche</i> ..., il.341], [XX., Nördlingen, Dom Kuśnierski], [XX., Hildesheim, Dom Rzeźników, 1900], [Dodell R., Hildesheim, Dom Rzeźników-makieta, 2010], [Barbant C., Hildesheim, Dom Rzeźników, 1875], [Lancelot M.T., Hildesheim, Dom Rzeźników, 1892], [XX., Hildesheim, Dom Rzeźników], [XX, Strasbourg, Kammerzell, _1], [Murray, Strasbourg, Kammerzell, 1840], [XX, Strasbourg, Kammerzell, 1890-1905], [XX, Konstanz, Konzilgebäude, 1890-1905], [XX, Konstanz, Konzilgebäude, około 2010], [XX, Konstanz, Konzilgebäude, 1830], [XX., Braunschweig, Waga miejska, 1890-1905], [XX., Hattingen, Ratusz_2]</p>
3	<p>1523 – Remont domu kuśnierskiego, notowane są wydatki. [Komorowski W., Sudacka A., 2008, s. 69, 250-251], [Sudacka A., 2006, s.52]</p>	<p>Gruntowna przebudowa i remont domu kuśnierskiego - zmiana konstrukcji ryglowej na murowaną (?). [Sudacka A., 2006]</p> <p>1523 - ...<i>pracują około smatruza kuśnierskiego (Kusnerhause) dowożą cegły i inne materiały budowlane i zdaje się jakoby ten dom na nowo stawiano</i> ...” A. Grabowski [Sudacka A., 2006, ss. 52-53]</p> <p>1765 – Smatruz [kuśnierski] długość 50 łokci, szerokość 27 łokci, wysokość (od ziemi nad dach) 30 łokci. [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s.44]</p> <p>1792 – Rewizja wspomina: kroksztyny w murach podłużnych, na nich opierały się sklepienie arkady, na arkadach zaś oparte były mury znacznej wysokości. [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, ss. 44-47]</p>

	<p>1546 1552, 1559 - wydatki na Małą Wagę [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007 ss. 33-34]</p>	<p>Prace przy Małej Wadze. [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, ss. 33-34]</p>
	<p>1570 1581 - wydatki na dom kuśnierski [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s.34]</p>	<p>Prace przy smatruzie kuśnierskim. [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s.34]</p>
	<p>1587 08 Maja 1587 [Wawel Louis J., 1890, s.28]</p>	<p>Z okien smatruza w dniu 8 Maja 1587 r. strzelano do młodzieży akademickiej, podczas zamieszek spowodowanych zburzeniem zboru ewangelickiego na ulicy św. Jana – i zabito wielu. [Wawel Louis J., 1890, s.28]</p>
<p>4</p>	<p>1593 1594 – kontrakt z Kaspem malarzem na „<i>ochędżenie domu kuśnierskiego</i>” 1594 – kontrakt na naprawy i kontrakt z malarzem [Sudacka A., 2006, s.53], [Komorowski W., <i>Kraków. Nowe studia...</i>, 2007, s.209], [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s. 34]</p>	<p>Zmiana dachu na pograżony z renesansową malowaną attyką. 1593-1594 - Prace obejmowały głównie strefę dachu (<i>obdachy</i>) i więźby (zmiana pokrycia). Wprowadzono owalne okna (murarz Kasper czyli Gasparo Arcani de Mesco ?) oraz dokonano prac malarskich (attyka – Jan Stawinoga ?). [Sudacka A., 2006, s.53], [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s. 34]</p> <p>Rewizje z lat 1765, 1792, 1794 (ANKr, Akta miasta Krakowa, rkps 1390 ss. 117, 120-121, rkps 1289, ss. 38-39, rkps 1532, ss. 311-312, oraz Zbiór Ambrożego Grabowskiego, sygn. E 39, ss. 21-23 [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, ss. 44-47]; [Rederowa D., 1958, ss. 90-92] ikonografia : [Stachowicz M., 1794, ban103], [Stachowicz M., <i>Pochód ...</i>, 1796, ban17]</p> <p>restytucje : [Opaliński P., 2007, w Rynek Główny, s.93], [Civitas ..., 2007], [Gottwald, <i>Kraków 1650</i>, 2007], [Gottwald, <i>Rynek XVIII w.</i>, 2008] , [Opaliński P., w <i>Rynek Główny</i>, s.68], [Opaliński P., w <i>Rynek Główny</i>, s.112], [Opaliński P., <i>Zabudowa Rynku przed 1801</i>, 2006], [MHmK, II poł. XVI w]</p> <p>plany : [plan 1667 JG], [plan szwedzki 1702], [plan 1773], [plan Żebrowskiego], [plan1700_1773], [plan 1773_Derisha], [plan kollałajowski 1785], [plan Pucka 1787], [plan pruski 1794], [plan 1797 z 1848], [plan 1975], [plan 2003-2007]</p>
	<p>1595 1595 – wydatki na dom kuśnierski [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s.34]</p>	<p>Prace w domu kuśnierskim. (Wydatki miejskie, ANKCr, Akta miasta Krakowa, rkps 1667, s. 266) [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s.34]</p>
	<p>1598 [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s. 35]</p>	<p>Piorun uszkodził dach wagi. (Wydatki miejskie, ANKCr, Akta miasta Krakowa, rkps 1673, s. 233) [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s. 35]</p>
	<p>1598 27 VI 1598 [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s. 35]</p>	<p>Naprawa dachu. (Wydatki miejskie, ANKCr, Akta miasta Krakowa, rkps 1673, s. 233) [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s. 35]</p> <p>Dach pokryty jest dachówką. (Wydatki miejskie, ANKCr, Akta miasta Krakowa, rkps 1673, s. 233) [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s.35]</p>
	<p>1628 1629 [Komorowski W., <i>Kraków. Nowe studia...</i>, 2007, s.247] [Komorowski W., Sudacka A., 2008, s. 95]</p>	<p>Remont nadwieszanej konstrukcji (rysy w murze) i prace przy dachu. [Sudacka A., 2006, s.54]</p> <p>Wydatki na cieśli, murarzy i brukarzy. [Follprecht K., <i>Źródła...</i>, 2007, s. 35]</p> <p>1667 – Obiekt oznaczona są jako własność miejska. [plan 1667 JG]</p>

1682	[Wawel Louis J., 1890, s.28] [Wikipedia, <i>Kalendarium historii Krakowa</i>]	Kramy przylegające do wagi zniszczone podczas rozruchów żydowskich. ... przy czym je pospółstwo zarabowało ... [Wawel Louis J., 1890, s. 28]
1682 ? 1683 ??	... później odbudowane... [Wawel Louis J., 1890, s. 28]	Odbudowa kramów przylegających do Małej Wagi. [Wawel Louis J., 1890, s. 28]
1702 ? 1705 ?	[Komorowski W., Sudacka A., 2008, s. 106] [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, s.37]	Szwedzi wywożą część wyposażenia Małej Wagi (między innymi wagę gdańską). [Komorowski W., Sudacka A., 2008, s.106], [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, ss. 37, 54]
1722	[Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, s.37]	Remont Skalki miejskiej (Izba szynkowa, do której należały również piwnice). [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, ss. 44-47]
1732	[Komorowski W., Sudacka A., 2008], [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, ss. 37-38]	Postulowany jest remont obiektu - rozchodzą się mury „rozdzierane” przez ciężar attyki, dach potrzebuje częściowo zmiany częściowo reparacji. [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, ss. 37-38]
1737 ? 1739 ?	Rewizja z 1732 zwraca uwagę na nowy dach. [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, s. 38]	Naprawa dachu. ANKr, Akta miasta Krakowa, rkps 1386, s. 11-12 [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, s. 38]
1740 1747	1740, 1743, 1746-1747, 1757 – Notowane są wydatki na Małą Wagę. [Follprecht K., 2007]	Pogarszanie się stanu obiektu i doraźne remonty. 1740 - ... <i>na fajjacie od S. Wojciecha rysy znaczne i szkodliwe</i> ... - postulowane jest podparcie szkarpą pod gzyms. [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, ss. 38-39] 1743 - Mury smatruza kuśnierskiego pękają - ... <i>trzeba ankier dać żelaznych poprzecznych</i> [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, ss. 38-39] 1746-1747- Notowane są niewielkie wydatki m.in. na murarza i pomocników. [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, s.41] 1748 - ... <i>wielka ruina w murach</i> ..., mur od kościoła św. Wojciecha ... <i>wydeły i znacznie zarysowane, to jest wisi ku S. Wojciechowi</i> ...; oba ganki na kroksztynach zarysowane, ... <i>ruina w fajjacie od kamienice Szarej</i> ..., mury od kramów Bogatych ... <i>wygnięły</i> ..., rysy w murze od kramów żelaznych – zaleca się natychmiastowe naprawy. [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, s.41]
1748 1749	[Komorowski W., Sudacka A., 2008, ss. 69, 251] [Sudacka A., 2006, ss.54-55]	Remont – podparcie szkarpą i odnowa smatruza Kuśnierskiego. [Sudacka A., 2006, ss.54-55] Reparacja ta wymagała zapewne ‘ <i>zrzucenia</i> ’ kramów drewnianych stojących przy elewacjach w celu umożliwienia dostępu do murów - jak w roku 1765. [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, s.44] Budynek otoczony jest kramami żelaznymi i/lub litewskimi. [Rederowa D., 1958, s.92]
1757	1757 - wydatki na smatruz kuśnierski [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, ss. 43-44]	Wydatki na kamieniarza, murarza, stolarza i kowala. [Follprecht K., <i>Źródła...</i> , 2007, ss.43-44]

- 1765 [Sudacka A., 2006, s.51]
[Follprecht K., *Źródła...*, 2007, s.44]
- Budynek znajduje się w bardzo złym stanie i postulowany jest remont – ciężar murów stojących na krokostynach rozdziera mury.
[Follprecht K., *Źródła...*, 2007, s.44]
- plany : [plan 1773], [plan 1773_Derisha]

- 1787 [Sudacka A., 2006, s.55]
- Po przebudowie Wagi Wielkiej na Gmach Komisji Cywilno-wojskowej, wagę miejską dla wszystkich towarów przeniesiono do budynku Małej Wagi.**
[Sudacka A., 2006, s.55]
- Może dlatego też Dominik Puck opisał budynek Małej Wagi jako „*Waga Wielka, którą zwą smatruzem ...*”.
[Sudacka A., 2006, s.55]
- ...*Takie wagi bywały i w innych, na sposób niemiecki urządzonych miastach. (...) Smatruzem nazywano budynek mурowany niewiele od tamtego mniejszy, podzielony na cztery ubikacje i stojący przy kramach bogatych a na północ od kościółka św. Wojciecha. ...*
[Tomkowicz S., 1907, ss.7-8]
- 1787 - ... *Do jednej połowy tej sieni [Kramy Bogate] są przybudowane sklepy kupców żelaznych, (...) do drugiej zaś waga, gdzie towary przychodzące ważone bywają. Na górze tej wagi jest miejsce nazywane Matruz i tam białoskórnicy przedtem składy swoje miewali. ...*
[Murray E., 1787, s.124]
- 1787 – ... *na pierwszym piętrze garbarze biali siedzą ze skórami i taż waga w murach w znacznych ruinach zostaje ...*
[plan Pucka 1787]
- plany : [plan kołtąjowski 1785] , [plan Pucka 1787]

- 1792 [Follprecht K., *Źródła...*, 2007, ss.45-47]
- Budynek znajduje się nadal w złym stanie – piwnice podmokłe, dach nad smatruzem zgniły, nieczystości z latryny Skalki odprowadzane są na podwórze pomiędzy smatruzem i Kramami Bogatymi.
- 1792 – Opis Wagi Małej : ...*mury od dołu zawilgocone...*;
Opis Smatruza [kuśnierskiego] : niezależne wejście od Rynku, ...*schody drewniane stare, złe, ...mury od góry zarysowane i od dołu znacznie pomyrywane ...*, posadzka ceglana zrujnowana, krokostyna na murach podłużnych, na których znajdowały się sklepione arkady, na arkadach mury znacznej wysokości;
- Opis domu Skalka *zwanego* : miejska izba szynkowa, dostęp przez Smatruz, izba z trzema oknami w Rynek, ...*powala i tragarze niedawno dane ...*, nad przepierzeniem w izbie *komora do sypiania*, trzy piwnice (1-sza schody drewniane zle, ... *sklepienie znacznie zarysowane i niebezpieczne ...*, 2 okna ku kramom kapelusznicy), (2-ga ... *sklepienie zawilgocone i nadgniłe, ... okno puste*), (3-cia ... *mury znacznie nadgniłe i pomypadałe, sklepienie znacznie zawilgocone i nadgniłe, okna żadnego nie masz ...*);
[Follprecht K., *Źródła...*, 2007, ss.44-47], [Follprecht K., *Nieruchomości ...*, 2007, ss. 21-22]
- 1794 -Nakazuje się wybranie dołu na *fecessa* i wycembrowanie go.
[Follprecht K., *Źródła...*, 2007, s.47]
- ikonografia : [Stachowicz M., 1794, ban103], [Stachowicz M., *Pochód ...*, 1796, ban17]

- 5
- 1796 ? Znieśli je Austriacy.
1798 ? [Rederowa D., 1958, s.92]
[Wawel Louis J., 1890, s.28]
- Austriacy znieśli drewniane kramy przylegające do budynku Wagi, (oraz być może schody od strony Kramów Bogatych) aby zrobić trochę miejsca na gęsto zabudowanym Ryнку.**
[Rederowa D., 1958, s.92]
- ikonografia : [Stachowicz M., 1794, ban103], [Stachowicz M., *Pochód ...*, 1796, ban17]
- restytucje : [Opaliński P., *Zabudowa Rynku przed 1801*, 2006], [Opaliński P., w *Rynek Główny*, s.68]
- plany : [plan 1797 z 1848]

<p>R</p>	<p>1801</p> <p>Rozbiórkę rozpoczęto 26 VIII <u>1801</u>. [Rederowa D., 1958, s.90]</p> <p><u>1801</u> [Tomkowicz S., 1926, ss. 34-35] [Tomkowicz S., 1907, s.8] [Sudacka A., 2006, s.45] [Follprecht K., <i>Nieruchomości</i> ..., 2007, s. 21, przypis 18]</p>	<p>Mała Waga sprzedana zostaje przez licytację za 1600 reń. – rozbiórkę budynku rozpoczęto 26 sierpnia. Funkcję wagi przeniesiono do Sukiennic. Część z rozebranych kamieni, służyła jako materiał do budowy murów Cmentarza Rakowickiego. [Rederowa D., 1958, ss.90-92]</p> <p>Zachowały się jedynie relikty piwnic. [Sudacka A., 2006, s.45], [Buško C., 2007, s.231]</p> <p>... Po sprzedaży cech kuśnierzy wytoczył miastu proces o 1600 zł. [i.e. sumę za jaką sprzedano cały gmach]. ... W 1827 proces umorzono. Tytułem wynagrodzenia za umorzenie sprawy cechowi kuśnierzy wypłacono 3000 złp. ... [Rederowa D., 1958, ss. 90-92]</p> <p>...Ta waga i razem z nią Smatruż zburzona została w r. 1801... [Tomkowicz S., 1907, ss.7-8]</p> <p>1807 - <i>Waga miejska zburzona</i>, nr 8 w spisie realności z 1807-1808. [Münch H., 1959]</p> <p>Budynek został rozebrany do poziomu fundamentów. [Buško C., 2007, s. 231]</p> <p>ikonografia : [XX, 2004, Kluj M., 2006, il.3] restytucje : [Opaliński P., <i>Zabudowa Rynku przed 1801</i>, 2006]</p>
	<p>2003</p> <p>[Sudacka A., 2006, s.51], [Firllet E., 2010, s.14]</p>	<p>Prace sondażowe w obrębie Małej Wagi. (E. Zaitz) [Sudacka A., 2006, s.51]</p> <p>ikonografia : [plan 2004, w Kluj 2006, il.2], [XX, 2004, Kluj M., 2006, il.3] plany : [plan 2003-2007]</p>
	<p>2005 2006</p> <p>Prace trwały od sierpnia <u>2005</u> do jesieni <u>2006</u>. [Komorowski W., 2006, s.33], [Janczykowski J., 2006, s.75]</p> <p>Prace rozpoczęte zostały w sierpniu <u>2005</u>. [Buško C., 2007, s. 225]</p>	<p>Badania archeologiczne fragmentu obiektu – odsłonięto korony murów. Badania te zawieszono. (C. Buško). [Buško C., 2007, ss. 225, 231], [plan 2003-2007]</p> <p>Badania zawieszono decyzją wojewódzkiego konserwatora zabytków. [Sudacka A., 2006, s.52]</p> <p>Inwestor zawiadomił o decyzji zasypiania odsłoniętych koron murów Małej Wagi. [Janczykowski J., 2006, s.75]</p> <p>ikonografia : [Kalarus T., 2005-a] plany : [Marnica M., 2005-2006], [XX., 2005-2006, WK 19/2006, il.13]</p>

1358	Kazimierz Wielki nadaje miastu prawo posiadania dwóch wag
1358 ?? - 1390 ?	Możliwy okres budowy pierwszego budynku Małej Wagi
1364	Ustalenie zakresu zadań i ceny usług obu wag
1391 - 1395	Niewielki remont pierwszego obiektu
1405 ? - 1408 ?	Gruntowna przebudowa przy udziale mistrza Wernera
1523	Gruntowna przebudowa i remont domu kuśnierskiego
1546 - 1559	Prace przy Małej Wadze.
1570 - 1581	Prace w domu kuśnierskim.
1587	Z okien smatruza w dniu 8 Maja 1587 r. strzelano do młodzieży akademickiej
1593 - 1594	Zmiana dachu na pogrążony z renesansową malowaną attyką.
1595	Prace w domu kuśnierskim.
1598	Piorun uszkodził dach wagi - naprawa dachu
1598	Naprawa dachu
1628 - 1629	Remont nadwieszanej konstrukcji (rysy w murze) i prace przy dachu
1682	Kramy przylegające do wagi zniszczone podczas rozruchów antyżydowskich i odbudowane
1682 ? - 1683 ? ?	Odbudowa kramów przylegających do wagi
1702 ? - 1705 ?	Szwedzi wywożą część wyposażenia Małej Wagi
1722	Remont Skałki miejskiej (Izba szynkowa, do której należały również piwnice)
1732	Postulowany jest remont obiektu - rozchodzą się mury „rozdzierane” przez ciężar attyki
1737 ? - 1739 ?	Naprawa dachu
1740 - 1747	Pogarszanie się stanu obiektu i doraźne remonty
1748 - 1749	Remont - podparcie szkarpa i odnowa smatruza Kuśnierskiego
1757	Wydatki na kamieniarza, murarza, stolarza i kowala
1765	Budynek znajduje się w bardzo złym stanie i postulowany jest remont
1787	Wagę miejską dla wszystkich towarów przeniesiono do budynku Małej Wagi
1792	Budynek znajduje się nadal w złym stanie - piwnice podmokłe, dach zgniły ...
1796 ? - 1798 ?	Austriacy znieśli drewniane kramy przylegające do budynku wagi
1801	Mała Waga sprzedana zostaje przez licytację- rozbiórkę budynku rozpoczęto 26 VIII
2003	Prace sondażowe w obrębie Małej Wagi. (E. Zaitz)
2005 - 2006	Badania archeologiczne fragmentu obiektu - odsłonięto korony murów. Badania te zawieszono.

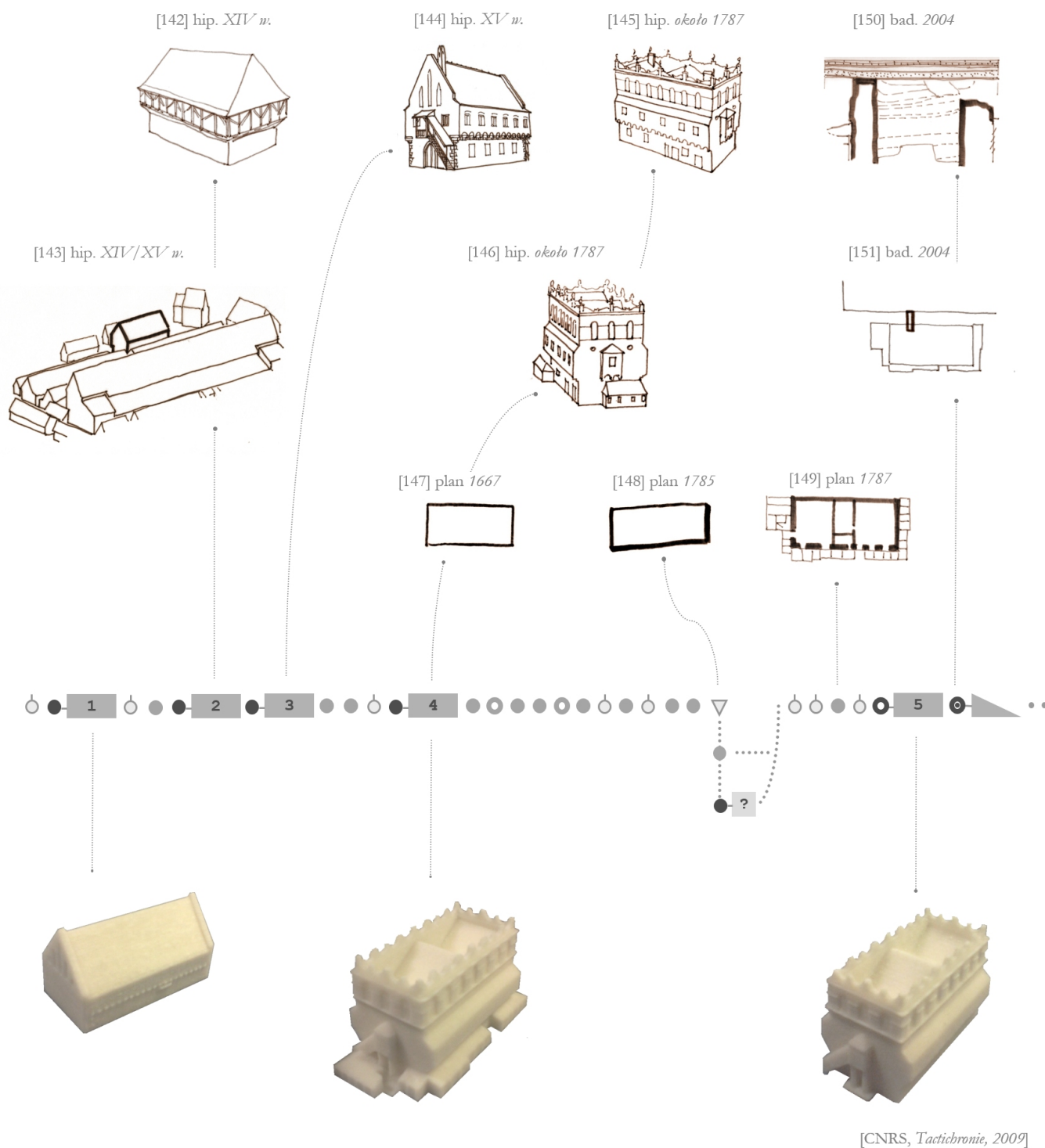
Graf potencjalnych interakcji dla *Małej Wagi*, opracowany w oparciu o informacje przedstawione w tabeli chronologicznej.

Znanych jest pięć faz rozwojowych tego obiektu i jedna transformacja możliwa, której jedną z potencjalnych konsekwencji jest istotna zmiana morfologii (remont z lat 1748-1747). Ostatnia znana faza ewolucyjna powstała na skutek transformacji regresywnej (rozbiórka fragmentu obiektu).

Ponadto znanych jest wiele transformacji powracających (remontów).

Od czasu rozbiórki Małej Wagi, relikty obiektu pozostawały pod powierzchnią rynku. Badane były dwukrotnie (prace sondażowe – 2003 i odkrycie koron murów 2005-2006)

[aut. I. Dudek, J.Y. Blaise, 2011]

Graf potencjalnych interakcji dla *Małej Wagi*, uzupełniony o informacje dotyczące formy obiektu w poszczególnych fazach ewolucyjnych. Nie dla wszystkich znanych faz rozwojowych posiadamy wystarczającą ilość informacji dotyczących formy obiektu, aby zaproponować choćby hipotetyczną, przybliżoną formę obiektu – dużą rolę w tym przypadku odgrywają analogie.

Makieta dotykowa (*Tactichronie*) pierwszej fazy rozwojowej ma na celu przekazanie jedynie podstawowych informacji: plan obiektu (na podstawie analogii z późniejszymi obiektami), budynek dwupiętrowy, murowany, kompozycja elewacji nieznana, dach dwuspadowy.

[aut. I. Dudek, J.Y. Blaise, 2011]